

HELSINGIN SANOMAT
VIKKOLIITE

NYT

OPAS PERJANTAISTA TORSTAIHIN

20. 11. - 26. 11.

Pullea suomalainen
on muotia maailmalla.

Sivu 10

Lenita puhuu,
muut kuuntelevat.

Sivu 18

Helsinki
hukkuu elokuvaan.

Sivu 35

R.E.M. tulee,
oletko valmis?

Sivu 41

Nyt-liitteen
suureen
tekstiviesti-
kilpailuun
tuli yhteensä
5843
vastausta.

Sivu 14

Eero
s. 10-13

piip!

Yhtiö
VIESTI

Pallo

on tähti

SUOMELLA ON VIHDOIN OMA KANSAINVÄLINEN POPTÄHTI. MUSIC TELEVISIONILLA VILAHTAA USEIN EERO AARNION 60-LUVULLA SUUNNITTELEMA PALLO-TUOLI.

MINNA JOENNIEMI

Playboyn kuvauksissa on jälleen ollut suomalainen kannotar, vähän Lindaa vanhempi ja paljon muovisempi. **Eero Aarnion** vuonna 1963 suunnittelemaa **Pallo**-tuolia ihailaan muotoilun klassikkona.

Kahdenkymmenen vuoden jälkeen **Pallo**-tuolilla ja muilla Aarnion muovikalusteilla on uusi viriili elämä. Hollywood on kiinnostunut. Suomalaiset voivat ylpeinä pysäyttää videokuvan katsellessaan avaruuskomedioita *Mars hyökkää!* tai *MIB-Miehet mustissa*. Bondina tunnettu **Pierce Brosnan** istuu *Mars hyökkää!*-elokuvassa televisiohaastattelussa **Pallo**-tuolissa. Viime vuoden elokuvateatterihittissä *MIB:ssä* avaruusmörköjä tuhoavien genttien päämajan käytävillä on **Tomaatti**-tuoleja.

Eero Aarnio suunnitteli muovituolinsa aikana, jolloin maailma oli innoissaan avaruuden valloituksesta ja muovi oli tulevaisuuden materiaali. Nyt, ennen vuosituhannen vaihtumista, muovituolien muotoilu näyttää sekä sympaattiselta että yllättävän ajankohtaiselta. Aarnion 60-luvun tuolit ovat yhä futurismia, vain avaruusaikakauden alkamisvuosi on siirtynyt vuodesta 2000 eteenpäin.

Nokian ja Finlandia-vodkan markkinoijat voivat vain kadehtia Aarnion tuolien pääsyä amerikkalaisiin hitti-elokuviin. Tuolien saamisesta kuviin ei ole maksettu miljoonia.

Muovituoleilla ylpeileminen vaatii suomalaisilta asennemuutosta. Muovi ei he-

rätä mielikuvia jylhästä, puhtaasta suomalaisesta luonnosta, kuten **Alvar Aallon** taivutetusta puusta tehdyt huonekalut tai **Timo Sarpanevan** ahtojäästä inspiraationsa saaneet lasit.

Sen sijaan Aarnion tuolit vetävät puoleensa poptähtiä, televisiojuontajia ja seksikkäitä, pitkäsaarisiä naisia.

Pallo, **Pastilli**, **Tomaatti** ja **Kupla** ovat osa kansainvälistä nostalgiaa – retromuotia. Siitä ääriesimerkki on TV-shopin Love Generation -hippihittikokeelman mainos. **Pallo**-tuoli seisoo keskellä psykedelisiä laavalamppuja ja karvamattoja, kuvitellun 60-lukulaisen nuoren makuuhuoneessa.

Aarnion tuolit tunnetaan paremmin kuin tekijänsä.

Pallo-tuolin tullessa markkinoille 1963 Eero Aarnio oli 31-vuotias. Nuori muotoilija ei elänyt yhtä trendikkäästi kuin hänen suunnittelemissaan huippu-tyylisiä tuotteista voisi luulla. Hän oli kahden lapsen isä ja käynyt svengaavassa Lontoossakin vain kahdesti – silloinkin tapaamassa ensimmäisen myyvän muotilutuotteensa, rottinkituolien, hongkongilaista valmistajaa.

Nyt Eero Aarnio on 66-vuotias. Hän asuu vaimonsa kanssa itse suunnittelemassaan talossa Helsingin ulkopuolella Veikkolassa.

Jo eteisessä huomaa, kenen kotona ollaan. Siinä seisoo **Pallo**-tuolin ensimmäinen prototyyppi.

Muut kuuluisat tuolit on siroteltu ympäri asuntoa. Olohuoneen keskellä roikkuvassa **Kuplassa** lapsenlapset kiik-

MISSÄ OLET NÄHNYT TÄMÄN TUOLIN:

Brittibändi Vervellä ja suomalaisella Come In sidella on sama maku tuoleissa.

Music Televisionilla menestynein suomalaistähti on Eero Aarnion **Pallo**-tuoli. Kesällä taivaskanavalla pyöri parhaimmillaan useasti päivässä **Chris Palmerin** ohjaama video Verven balladiin *Sonnet*. Videon pääosassa on kitarayhtyeen narkkarikasvoinen laulaja **Richard Ashcroft** istumassa valkoisessa **Pallo**-tuolissa betonisen parkkitalon ajoväylällä. Loppukuvassa Ashcroftin rinnalla istuu muu yhtye erilaisissa retro-tuoleissa. Yksi bändin jäsenistä on saanut alleen **Jyrjö Kukkapuron** *Karuselli*-tuolin.

Ennen Verven videota julkaistun helsinkiläisen kitarabändin **Come Insiden** laulaja **Mikko Sipola** poseeraa yhtyeen esikoislelyn kannessa **Pallo**-tuolissa. **Pastilli**-tuoli on suomalaisen rapak-tin eli **Bombfunk MC**'sin videolla mukana *Jyrkin* hittiliistillä. Myös **Tommi Läntisen** ja **Janitan** videoissa on ollut **Pallo**-tuoli.

Yhdysvaltain MTV:llä 70-luvun muisteluohjelman juontaja pyöri vastikään **Pallo**-tuolissa kuin maineikas 60-luvun talk show -isäntä **David Frost**. Frost aloitti ohjelmansa käännättämällä **Pallo**-tuolissa studioyleisön eteen. Saman liikkeen toisti suomalaisessa talk show -parodiassa **Frank Pappa**, mutta maapalloksi maalatussa **Kupla**-tuolissa.

Käännös tehtiin myös kesällä MTV:llä ruotsalaisen homopuhelinlinjan mainoksessa. Mainoksen kahdessa versiossa joko kyllästynyt tyttö tai poika loikoilee **Pallo**-tuolissa, kunnes hänelle ojennetaan ruotsalaisen muovituolun klassikko eli **Kobra**-puhelin. Johan ilme kirkastuu.

Suomalaisiin televisiomainoksiin **Pastillit** ja **Pallot** palasivat pari vuotta sitten. Niillä on luotu imagoa kenkäkauppa **Andiamolle**, **Voileville** ja posti-myyntifirma **Ellokselle**. Nyt syksyllä uusi lehti, TV-Maailma, lanseerattin tv-mainoksella, jossa on **Pastilli**-tuoli.

Suomalaisilla on Aarnion tuoleista muutenkin arkisempia muistikuvia. **Irwin Goodman** liotti Hymyn kotireportaasissa jalkojaan uima-altaassa, jossa kellui **Pastilli**-tuoleja. Vuoden

1991 Hymyn kannessa presidentti **Urho Kekkonen** istuu vanhassa kuvassa **Pallo**-tuolissa ja vieressä lukee: Uskoiko Kekkonen ufoihin? Nyt Kekkonen **Pallo**-tuoli on yksi Tamminiemen museoesineistä.

Aarnion tuolit ovat Britanniassa pop-tähtien leluja. **Spice Girlsien** viimekuisen Wembleyn stadionkonsertin vipvieraat keikkuivat takahuoneessa Aarnion tuoleissa. Huoneen sisustanut suunnittelija **Patrick Brillet** kertoo, että hänen tähtiasiakkaistaan muun muassa **Robbie Williams** on ostanut **Kupla**- ja **Pallo**-tuolit.

"Moni poptähti on ostanut **Pallo**-tuolin, koska se muistuttaa vanhoista scifi-elokuvista ja television kulttuurista, kuten *Prisoner* ja avaruusseikkailija *Buck Rogers*. Aarnion tuolit yhdistetään enemmän 70-lukuun kuin 60-lukuun. Toisaalta futuristiset tuolit olivat jo aikoinaan aikaansa edellä ja ovat sitä edelleen", **Brillet** sanoo.

Miljoona puntaa taideperformanssinä polttanut hittimuusikko **Bill Drummond** ihastui **Kuplaan** viime vuonna Lontoon Suomi-instituutin itsenäisyyspäiväjuhlassa ja osti yhden kotiinsa.

Muotisuunnittelijatar **Donatella Versace** on poseerannut alasti *Vanity Fair* -lehdessä **Kupla**-tuolissa, joita yhtiö käytti toissa vuonna myös Ver-

Kekkonen kodissa oli Pallo-tuoli.

Valkoisia Tomaatti-tuoleja oli elokuvassa MIB-Miehet mustissa.

TIMO JUUKKILA

Kupla-tuoli on Eero Aarnion oma suosikki.

PALLO-TUOLISTA ON MAKSETTU LONTOON CHRISTIESIN HUUTOKAUPASSA 31 000 MARKKAA.

kuvat vieraillessaan niin vihasti, että pitää varoa, Aarnio kertoo. Ja kesäisin koko perhe kolmessa sukupolvessa leikkiä kelluilla Pastilli- ja Tomaatti-tuoleilla vierisessä järvestä.

Kotiympäristössä unohtuu, mikä tuolisarjan ensimmäisen, Pallo-tuolin, alkuperäisen tarkoitus oli.

"Pallo-tuoli oli tarkoitettu katseenvangitsijaksi Kölnin huonekalumessuille. Se onnistui. Sen jälkeen televisiokamerat tulivat vuosi toisensa perään Askon osastolle", Aarnio muistelee.

Pallotuolin jälkeen Askon osastolla julistettiin *Koujaki* (1966), *Pastilli* (1967), *Kupla* (1968) ja *Tomaatti* (1971). Pehmeä hevosen muotoinen *Poni*-tuoli vuodelta 1972 oli viimeinen Kölniä varten tehty näyttävä erikoisuus.

Öljykrisi vuonna 1973 muutti muotoilun maailmaa. Muovin hinta nousi, ja materiaalivalinnat muuttuivat ideologiseksi valinnoiksi.

"En muista öljykrisin vaikutuksesta muuta kuin bensen hinnan nousun, kun olimme automatkalla Euroopassa", Aarnio vähättelee öljykrisin vaikutusta. Hänen tuolinsa kävivätkin hiljakseen kaupaksi koko 70-luvun. Ne olivat alun alkaen kalliita luksustuotteita, eivät massatavaraa, ja vielä 70-luvun puolivälissä niiden huomioarvo oli suuri.

"Kauppalehti kirjoitti, että Ety-kokouksen aikaan Aarnion tuoleista kirjoitettiin Saksassa enemmän kuin kokouksesta."

Mutta ympäristötietoisuuden kasvaessa 80-luvulla muovista tuli epämuodokas sisustusmateriaali. 80-luvun alussa Aarnio veti tuolinsa pois Askon valmistuksesta, koska ne eivät käyneet kaupaksi.

Ja sitten muovi teki paluun. 80-luvulla kasvanut nuori sukupolvi on alkanut suunnitella jälleen muovista. Vuonna 1992 Aarnion suosituimpia tuoleja alettiin valmistaa jälleen.

"Huomasin itse, että nyt aika voisi olla jälleen sopiva muovikalusteille ja annoin markkinointioikeudet saksalais-suomalaiselle Adeltille."

Yhdessä Adeltan omistajien kanssa Aarnio yrittää seurata muotoilunsa come backiä mediassa. Pallo-, Pastilli- ja Kupla-

tuoli ja Aarnion 90-luvulla suunnittelema *Ruuvi-* ja *Copaca bana* -muovipöydät tulevat vastaan yllättävissä tilanteissa.

"Viimeksi näin Ruuvi-pöydän televisiossa Jyrkiä katsellessa. Se oli lavasteena Spice Girls -haastattelun taustalla", Aarnio kertoo.

Hän näyttää trendikkään englantilaisen *Wallpaper*-sisustuslehden viime kevään numeroa. Siinä esitellään edesmenneen matkailukeisarin *Simon Spiesin* huvila osana skandinaavisen muotoilun parhaimmistoa. Kulissimaisen luksusarvon avaran olohuoneen keskipisteinä ovat takka ja kaksi valkoista pastilli-tuolia.

"Näin tästä kuvia jo silloin aikoinaan 60-luvulla. Sisustus on säilynyt sellaisenaan", Aarnio sanoo hajamielisesti.

Ainainen 60-luvun muistelu herättää Aarniossa ristiriitaisia tunteita. Se vie hänetä aikaa ja energiaa. Veikkolassa on käynyt toimittajia Japanista asti.

"Olen muun muassa suosittu projektin aihe amerikkalaisissa yliopistoissa. En viitsi enää vastata kaikkiin materiaali-pyyntöihin."

Aarnion elämäntyöstä muovituolit ovat kuitenkin vain osa. Koko perhe lähti niiden maineen ansiosta viideksi vuodeksi Saksaan 70-luvulla. Aika Saksassa oli opettavaista, mutta isot markkinat osoittautuivat liian koviksi. Nykyisin varsinainen elanto tulee Martelalle ja EFG Askolle suunnitelluista julkittilakalusteista.

Toisaalta retrobuumi on tarjonnut ikimuistoisia hetkiä. Aarniot osallistuivat kunnivieraina keväällä Atlantassa *Pop Goes The Plastic* -kiertonäyttelyn avajaisiin. "Atlantan pormestari oli avaimassa näyttelyä. Meitä kyydittiin limusiineissa", Aarnio naurahtaa. Nyt näyttely on avattu New Yorkissa.

Muoviklassikoilla on kaksi ostajakuntaa, 60-luvulla eläneet ja siitä unelmoivat nuoret, joista monet erehtyvät luulemaan muovikalusteita edullisiksi.

Käsityönä laminoitavaa Pallo-tuolia valmistettiin ensimmäisenä valmistuskauteen noin tuhat kappaletta. Nyt uusia Pallo-tuoleja myydään lähes sata vuodessa. Eniten Britanniaan, Saksaan ja Japaniin. USA:ssa tuoleja myydään internetin kautta.

Uutena Pallo-tuoli maksaa vähintään 20 000 markkaa. Nahkaverhoilu tai lisävarusteet nostavat hintaa. Aikoinaan Pallo-tuoliin sai puhelimen, nyt niihin on upotettu kaiuttimia.

Suomessa voi vielä löytää Aarnion tuoleja halvalla. Kun Suodenniemen kunnanjohtaja myi *Keltaisessa pörssissä* neljä valkoista Pastilli-tuoliaan 500 markalla kappale, kolme pop-antiikkia ihailevaa nuorta osti ne heti. Tänä vuonna Pastilleista yksi päätyi Lontooseen *Christiesin* huutokauppaan, jossa sen hinta nousi ennätyskellisesti 7 000 markkaan. Pallo-tuolista on maksettu ruhtinaalliset 31 000 markkaa.

Jo viisitoista vuotta Aarnion mielessä on kytenyt idea vielä yhdestä muovituolista. Retrobuumin ansiosta hän voi nyt toteuttaa haaveensa.

Tammikuussa Kölnin messuilla esitellään pitkästä aikaa uusi Aarnion tuoli. Inspiraation antaja on hollywoodilainen hammaslääkäri, joka toivoi Aarniolta Pastilli-tuolista vähemmän kiikkerää versiota jo vuosikymmeniä sitten. Hän oli kyllästynyt keikahtamaan nurin lukiesaan lehteä uima-altaassaan. Hammaslääkäriä ajatellen Aarnio on suunnitellut uuteen tuoliin myös kolon juomalasille.

Uuden tuolin nimi on Formula. ■

La Bella Donatella

sus-merkkinsä lehtimainonnassa. Punkmuodin luojana tunnettu **Vivienne Westwood** suunnitteli 1993 Swatchille *Orb*-kellon, joka julkaistiin vetämällä Westwood muotinäytöksessä lavalle neonvaloin koristellussa Pallo-tuolissa.

Der Spiegelin kannessa oli viime vuonna Aarnion läpinäkyvä Kupla, sisällään alaston nainen. Saksalaisen aikakauslehden *Maxin* syyskuun numerossa pitkäsaariset mallit esittelevät sekä Aarnion pallo- että pastillituolin. *Maxin* ja *Der Spiegelin* kuvlin liittyvät artikkelit listasivat ikimuistoisia design-tuoleja.

Eero Aarnio kerää listaa kirjoista, joissa hänen tuolinsa esitellään. Niistä ostetuin on *Taschenin* kuvakirja, joka esittelee tuhat tuoliklassikkoa. Pastilli ja Pallo ovat useiden muotoilumuseoiden kokoelmissa. Mutta Aarniota imartelee erityisesti se, että saksalainen *Vitra Design Museum* on pyytänyt Pastillia ja Palloa keräilyserjaansa. Museo valmistaa tuoleista Barbien istuttavat pienoismallit alkuperäismateriaalista.

James Bond ei koskaan istunut Pallo-tuolissa, vaikka moni muistaa väärin. Mutta Bondina tunnettu Pierce Brosnan istuu siinä elokuvassa *Mars hyökkää!*

SUOMALAINEN MUOTOILU ELOKUVISSA

Tähtien sota -trilogian ensimmäisessä elokuvassa prinsessa Leia saa lahjaksi suomalaisen **Björn Weckströmin** korun. Suomalainen muotoilu on harvoin päätenyt yhtä näyttävästi Hollywood-elokuvissa valkokankaalle.

Useimmin elokuvista voi bongata tunnettuja Alvar Aallon huonekaluja. Lavastajat käyttävät niitä ilmaisemaan asukkien asemaa, kuten elokuvassa *Vain yksi yö* vuodelta 1993. Siinä **Woody Harrelson** esittää arkkitehtiä, joka murehtii autiossa kodissaan Aalto-kalusteiden keskellä sitä, että antoi **Robert Redfordin** esittämän miljoonäärin viettä yön vaimonsa, eli **Demi Mooren** kanssa rahasta.

Alvar Aaltoa toi 80-luvulla näyttävimmän esille elokuva *Working Girl - tieni huipulle* (1988). Humaani Wallstreet-juppi, eli **Harrison Ford**, kantaa sammuneen pyrkivätyön, **Melanie Griffithin**, kotiinsa, jossa näkyy keskilattialla Aallon nojatuoli.

Suomalaisen muotoilun 90-luvun huippuhetki valkokankaalla on **Wim Wendersin** syksyn uutuuselokuvassa *Väkivallan loppu*. **Teppo Asikaisen** ja **Ilkka Terhon** suunnittelema *Netsurfer* korostuu pitkässä kohtauksessa. Kiireistä Hollywood-ohjaajaa esittävä **Bill Pullman** työskentelee uima-altaan ääressä *Netsurferissa*. Tuoli näyttää työnarkomaanin unelmana.

Ohjaaja **Mika Taanila** ja taustatoimittaja **Marko Home** etsivät suomalaisen muotoilun syntisintä hetkeä elokuvassa. Taanila on tehnyt uuden tyylikkään dokumenttielokuvan arkkitehti **Matti Suurosen** 70-luvulla suunnittelema Futuro-talosta. Ufon muotoisesta muovisesta vapaa-ajan talosta oli tulla Suomen kuuluisin vientituote, sillä se lisensoitiin 27 maahan. Talon tulevaisuus kariutui öljykrisiin myötä. Taanila etsi kopiota, huhujen mukaan Futurossa kuvatussa, ruotsalaisesta pornoelokuvasta. Hän löysi ainoastaan ruotsalaisen miestenlehden Futurossa kuvaaman eroottisen fotonovellin.

Planetaariset laaksot -korulla on osa Tähtien sota -elokuvassa.

Konjakki-tuolia vuodelta 1966 kutsutaan myös VSOP:ksi